

Projectresultaat ‘Werken aan de toekomst’

Foto: Tim Janssen, Oda

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Aanleiding.....	3
Hoofdstuk 2	Speerpunten/pijlers.....	4
Hoofdstuk 3	Opzetten van een traineeship.....	5
Hoofdstuk 4	Het opzetten van een stageprogramma.....	9
Hoofdstuk 5	Opzetten van workshops.....	12
Hoofdstuk 6	Colleges en workshops op scholen.....	13
Hoofdstuk 7	Bekendheid omgevingsdienst vergroten.....	16
Hoofdstuk 8	Inzetten van communicatie.....	17
Hoofdstuk 9	Evaluatie.....	18

Hoofdstuk 1 Aanleiding

De vraag van gemeenten en provincie naar expertise op het gebied van omgevingsveiligheid neemt toe. Belangrijkste oorzaken: nieuwe ontwikkelingen, zoals de komst van de Omgevingswet, de personeelstekorten door krapte op de arbeidsmarkt en bezuinigingen en de teruglopende milieukennis die hierdoor optreedt.

De in- en uitvoering van de Omgevingswet vraagt van de omgevingsdiensten en dus ook van Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) een werkwijze waarbij we meer meedenken over de planvorming en inpassing bij ontwikkelingen. Een mooi voorbeeld is de energietransitie. Om aan de vraag te kunnen blijven voldoen hebben we meer medewerkers nodig met kennis van omgevingsveiligheid.

De aanwas van nieuwe medewerkers is beperkt. Dit komt (deels) door de krappe arbeidsmarkt, maar ook doordat bij werkzoekenden de taken en werkzaamheden van een omgevingsdienst vrij onbekend zijn. Het project *Werken aan de toekomst* richtte zich op het opleiden van een trainee die zowel intern als extern kennis kon delen. Enerzijds door ingezet te worden als adviseur omgevingsveiligheid, anderzijds door als ambassadeur op te treden bij bijvoorbeeld scholen tijdens gastlessen of op stage- en banenmarkten.

In dit document blikken we terug op de stappen die we hebben genomen om de doelstellingen te halen en benoemen we de lessons learned. Door het delen van publicaties en andere documenten willen we andere collega's inspireren om meer naamsbekendheid voor het vakgebied omgevingsveiligheid en voor de omgevingsdienst in het algemeen te creëren. Een belangrijk doel van ons was om de omgevingsdienst neer te zetten als een aantrekkelijke werkgever.

Bianca van Kooij, adviseur omgevingsveiligheid

Tim Janssen, trainee omgevingsveiligheid

Hoofdstuk 2 Speerpunten/pijlers

Het project Werken aan de toekomst had 6 speerpunten:

1. Het opzetten van een traineeship omgevingsveiligheid.
2. Het opzetten van een stageprogramma zodat we (afstudeer)stageplekken kunnen aanbieden en verbonden zijn met een aantal scholen/opleidingsinstituten.
3. Het opzetten van workshops over omgevingsveiligheid, de energietransitie en de inpassing in de Omgevingswet.
4. Verbinding zoeken met opleidingen/scholen door het geven van gastcolleges en workshops.
5. Verbeteren van bekendheid omgevingsdienst/werving personeel.
6. Inzetten van communicatie om bekendheid omgevingsdiensten en omgevingsveiligheid te vergroten.

In de volgende hoofdstukken bespreken we per speerpunt wat we hebben gedaan en voegen we voorbeelden toe die kunnen dienen als inspiratie om als omgevingsdienst zelf hiermee aan de slag te gaan.

Hoofdstuk 3 Opzetten van een traineeship

Verschillende omgevingsdiensten werken al met trainees, de een is hierin wat verder dan de ander. Bij de start van het project hebben we met verschillende omgevingsdiensten contact gehad om te horen hoe zij een traineeship aanpakten en het uiteindelijke doel. Bij verschillende traineeships die nu lopen worden trainees niet op voorhand al aangenomen met als doel door te groeien als adviseur, maar doen ze kennis op verschillende vakgebieden op (vergunning, toezicht en handhaving) en wordt daarna de trainee een specialisme gekozen. Onze werkwijze bleek dus anders. We wilden op voorhand een trainee die omgevingsveiligheid wilde leren en bereid was te blijven om door te groeien binnen dit specifieke vak.

Eindoel bepalen

Bij het opzetten van een traineeship is het belangrijk om eerst goed in beeld te hebben wat je einddoelen zijn. Wat moet je trainee na een jaar kunnen? Op basis daarvan kun je het programma opstellen. Voor ODA was het heel duidelijk dat we een trainee wilden die na een jaar zelfstandig als adviseur aan de slag zou kunnen. Voor zowel de trainee als ODA geeft dat een stukje zekerheid, dat waar je nu in investeert, zich in de toekomst uitbetaald.

Opleidingen

Omdat de insteek van het traineeship van ODA was om de trainee na een jaar in dienst te nemen, was het belangrijk om dit jaar te investeren in opleidingen en te zorgen dat de trainee aan de kwaliteitscriteria (zie bijlage 7 kwaliteitscriteria trainee en overzicht opleidingen) ging voldoen. Hiervoor heeft ODA de samenwerking gezocht met Oostkracht10, ODNL Academie en de VNG. Zij helpen bedrijven en overheden bij vraagstukken op het gebied van milieu en veiligheid met behulp van advies en onderzoek, maar verzorgen ook trainingen.

Programma

In eerste instantie was het programma op hoofdlijnen. Dit heeft de trainee samen met de afdeling HR en communicatie verder doorontwikkeld in een 'onboarding magazine' [ODA welkomstmagazine](#). Ook is er een welkomstmagazine opgesteld speciaal voor de trainees: [ODA welkomstmagazine trainee omgevingsveiligheid](#).

De trainee omgevingsveiligheid heeft tijdens het traineeship het volgende programma doorlopen, met daaraan gekoppeld de doelen:

Maand 1 t/m 3

Maand 1

Je eerste week als trainee staat in het teken van kennismaken. Vanaf week 2 gaan we aan de slag met de inhoud:

- Uitleg systeem OpenWave, ons softwarepakket voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.
- Dagdelen meelopen met:
 - Oostkracht10, onze partner op het gebied van milieu en advies.
 - Vergunningverlening
 - Toezicht (mee met controles)

- Vraagstukken omgevingsveiligheid oppakken en beoordelen.
- Opleidingsdagen Omgevingsveiligheid en aan de slag met het huiswerk.
- Opstarten projecten in het kader van Werken aan de toekomst.
- Inplannen afspraken met andere partners, zoals gemeenten, voor een kennismaking.

Aan het einde van maand 1

Inmiddels weet je ongeveer welke werkzaamheden we binnen het vakgebied doen. Je hebt met in- en externe collega's kennisgemaakt. Na deze maand is het tijd om je verder te ontwikkelen en een aantal onderwerpen zelfstandig op te pakken. We hebben aan het eind van deze maand een kort evaluatiegesprek. Welke onderwerpen spreken je aan en waar zou je je op willen richten?

Maand 2

Deze tweede maand zul je weer genoeg nieuwe dingen leren, maar sommige werkzaamheden pak je inmiddels al zelfstandig op:

- Adviesvraagstukken behandelen.
- Kennismakingsgesprekken bij gemeente en partners.
- Aansluiten bij het Gelders Externe Veiligheid Overleg (GEVO), een overleg tussen de Gelderse Omgevingsdiensten de provincie Gelderland en de Veiligheidsregio's in Gelderland. Jij bereidt dit overleg voor. Ook neem je deel aan het overleg van het Landelijk Platform Veilige Leefomgeving (LPVL).
- Verdiepen in het Register Externe Veiligheid (REV) en uitvoeren acties.
- Voor het project Werken aan de toekomst zet je acties uit, bijvoorbeeld het leggen van contacten met scholen om een gastles te verzorgen. Of je kijkt bij welke stage- of banenmarkten we ons taakveld omgevingsveiligheid kunnen promoten.
- Verdiepen in het thema waterstof en zorgen dat je voldoende kennis krijgt zodat je hierover kunt adviseren.
- Je bent betrokken bij de verdere doorontwikkeling van OpenWave. In dit systeem staan alle inrichtingen met hun activiteiten vermeld. De activiteiten moeten vanuit de Omgevingswet aangevuld worden voor de milieubelastende externe veiligheid relevante activiteiten.
- Laatste trainingsdag Omgevingsveiligheid.
- Actualiseren van onze website in samenwerking met de communicatieadviseur.

Aan het einde van maand 2

Je hebt al kennisgemaakt met een aantal van onze partners. Ook ken je al wat mensen uit het vakgebied die hetzelfde werk doen. Daarnaast heb je je verdiept in een aantal thema's, weet je waar je de nodige achtergrondinformatie kunt vinden of bij wie je de vragen kunt uitzetten. Je bent goed op weg om zelfstandig de eerste adviezen te gaan geven.

Maand 3

Je zult merken dat je steeds meer kennis hebt die je gelijk kunt inzetten in de praktijk. Collega's en externe partijen kloppen bij je aan met vragen en je kunt ze steeds beter van een antwoord voorzien.

- Advieszaken rond je zelfstandig af.
- Ideeën ontwikkelen voor aankomende projecten voor Werken aan de toekomst.
- Eerste aanzet maken voor een projectvoorstel.
- Volgen trainingen op het gebied van de Omgevingswet.
- Vergunningsprocedures leren doorgronden en hierin adviseren.
- Kennis verdiepen op het gebied van energietransitie.
- In afstemming met de communicatiemedewerker kijken hoe we omgevingsveiligheid (met name energietransitie en de ontwikkelingen) op intra- en internet en landelijke platforms onder de aandacht kunnen brengen.

Aan het einde van maand 3

Je hebt al in de praktijk laten zien dat je de kennis die je de afgelopen periode hebt vergaard kunt inzetten voor het geven van advies. Verder heb je geleerd samenvattend te zijn, de vragen juist te formuleren en onderzoeksvragen te beantwoorden. De informatie die je nodig hebt kun je al goed zelfstandig vinden. Lukt dit een keer niet, dan weet je wie je binnen je netwerk om hulp kunt vragen. Je hebt al veel contacten gelegd en maakt hier waar nodig gebruik van. Je adviezen zijn helder en duidelijk voor onze partners. Je hebt laten zien niet bang te zijn om negatief advies te geven. Tot slot ben je in staat om te zoeken naar oplossingen.

Nu de eerste drie maanden voorbij zijn, is het ook het moment om te evalueren. Is het traineeprogramma wat je ervan had verwacht? Indien nodig stellen we het programma bij.

Maand 4, 5 en 6

De eerste drie maanden zijn achter de rug en je kennis groeit. Je gaat steeds zelfstandiger aan de slag.

- Ontwikkelen presentatie voor toezichthouders en vergunningverleners over waterstof en externe veiligheid.
- Standaarden actualiseren naar aanleiding van invoering Omgevingswet.
- Halfjaarlijkse rapportage voorbereiden voor project Werken aan de toekomst.
- Bijdragen aan opstellen jaarplan omgevingsveiligheid.
- Adviseren over eenvoudige vraagstukken die betrekking hebben op vergunningverlening.

Aan het einde van maand 6

Je pakt al veel vraagstukken zelfstandig op. We hebben de afgelopen periode meer aandacht besteed aan de grotere opdrachten. Hoe ga je om met plannen en organiseren bij langere lopende zaken? Je laat zien dat je dit gestructureerd kunt oppakken. De adviezen die van kleinere schaal zijn doe je zelfstandig. Waar nodig vraag je zelf hulp.

Aan het einde van het eerste halfjaar hebben we een voortgangsgesprek. We stellen het plan waar nodig bij. We overleggen hoe het gaat met het project Werken aan de toekomst. Daarnaast bespreken we de overige lopende vraagstukken/opdrachten waar je bij betrokken bent.

Maand 6 tot en met 12

Het tweede half jaar van je traineeprogramma is aangebroken. Er is nog steeds genoeg te leren, maar ondertussen heb je ook alweer veel kennis op zak. Met name in het laatste kwartaal staan werkzaamheden in het teken van afronding.

- Je gaat richting de afronding van het project Werken aan de toekomst. Aan het eind van het jaar zijn de gestelde doelen behaald.
- Verdiepen in omgevingsplannen/ruimtelijke procedures, onder meer door het volgen van trainingen.
- Adviseren binnen het ruimtelijke spoor.
- Aan de slag met omgevingsvisies en beleidsvraagstukken.
- Meedenken over vervolgprojecten binnen omgevingsveiligheid.
- Eindrapport maken voor het project Werken aan de toekomst.

Eindoelen traineeprogramma

- Je bent in staat om zelfstandig te adviseren voor de eenvoudige vraagstukken.
- Je kunt meedenken en meewerken aan de complexere vraagstukken.
- Je hebt verschillende trainingen en cursussen gevolgd om te voldoen aan de eerste doelen (voor werkervaring 1 jaar) die zijn gesteld in de landelijke kwaliteitscriteria.
- Je hebt, samen met je collega's ervoor gezorgd dat het project Werken aan de toekomst succesvol wordt/is afgerond.
- Je hebt een bijdrage geleverd aan het jaarplan/programma omgevingsveiligheid.
- Je hebt een duidelijk beeld gekregen van de werkzaamheden binnen het vakgebied.
- Je hebt geleerd te communiceren over het onderwerp waarbij verschillende doelgroepen aan bod zijn geweest.
- In grotere projecten draai je goed mee en weet je het overzicht te houden.

Vind je het nog steeds leuk? Dan kan je doorgroeien naar adviseur, waarbij er meer gevraagd wordt aan zelfstandigheid en eigen inzicht/inbreng binnen het vakgebied. Om aan de laatste eisen uit de kwaliteitscriteria te kunnen voldoen, moet je nog wel aanvullende trainingen en cursussen volgen.

Hoofdstuk 4 Het opzetten van een stageprogramma

Een stage is een goede mogelijkheid om studenten kennis te laten maken met de werkzaamheden van een omgevingsdienst én met het vakgebied omgevingsveiligheid. Onbekend maakt tenslotte onbemind. Bij ODA is op 1 september 2023 de eerste stagiair omgevingsveiligheid gestart voor een periode van 6 maanden met de volgende opdracht:

Stageopdracht: Blauwdruk omgevingsplan externe veiligheid

Inleiding

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Om ons als omgevingsdienst voor het onderdeel externe veiligheid (hierna EV) goed voor te bereiden zijn we bezig met het ontwikkelen van nieuwe standaard documenten. Met deze documenten willen we bereiken dat iedere adviseur EV tot dezelfde adviezen komt. Hiermee borgen we onze kwaliteit.

De basis van een goede ruimtelijke afweging ligt vaak in een omgevingsvisie. Nog niet alle gemeenten hebben deze, maar we zien dat de kernambitie rondom het onderwerp EV veelal hetzelfde is: een veilige fysieke leefomgeving. Daarnaast is landelijk omgevingsveiligheidsbeleid een onderdeel van de afwegingen die je maakt in een gemeentelijk omgevingsplan. Dit omgevingsveiligheidsbeleid is in ontwikkeling. Tijdens je stage zal je hierbij betrokken worden om zo een goede blauwdruk voor het omgevingsplan op te kunnen stellen.

Vraagstelling

Als Omgevingsdienst Achterhoek krijgen we ten aanzien van ruimtelijke ordening adviesvragen van onze gemeenten waarbij de volgende vragen gesteld worden:

1. stel de ruimtelijke onderbouwing/toelichting voor het onderdeel EV op inclusief de planregels die voor EV relevant zijn;
2. beoordeel voor ons het onderdeel EV (de toelichting en planregels) uit de door derden (veelal adviesbureaus) aangeleverde ruimtelijke onderbouwing.

De opdracht

Om deze vragen goed te beantwoorden is jouw opdracht om een blauwdruk te maken van een omgevingsplan waarin alle voorkomende risicobronnen met een 'standaard' tekst en 'standaard' voorschriften terugkomen. We kunnen dan als adviseur selecties maken in het document en waar nodig elementen aanvullen. De basisafweging blijft echter in zijn geheel hetzelfde. De ruimtelijke onderbouwing (de EV paragraaf/toelichting) van het omgevingsplan, inclusief de voorschriften, zullen als grondslag dienen voor een andere opdracht die we gelijktijdig uitvoeren in samenwerking met de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA). Deze opdracht heet 'De adviesrobot'. Dat is een digitaal systeem waarbij een topografische kaart met de aanwezige risicobronnen de basis vormt voor 'simpele' adviezen op het gebied van externe veiligheid. Op het moment dat je een locatie aanklikt, wordt een standaard toelichting/advies gegenereerd die is toegespitst op de desbetreffende locatie. Tijdens je stage word je bij deze opdracht betrokken.

Stappenplan

Om tot een goed en bruikbaar eindproduct te komen moeten we nog een goed plan van aanpak maken. De grote lijnen zijn hieronder weergegeven:

1. inventariseer de huidige/bekende risicobronnen op hoofdlijnen (spoor, weg, water, buisleidingen, milieubelastende activiteiten);
2. inventariseer de bijbehorende aandachtsgebieden op basis van de Signaleringskaart EV;
3. analyseer bestaande knelpunten en geef dit aan, de vervolgstappen hoe je niet uit te voeren;
4. opstellen van de basis toelichting/ruimtelijke onderbouwing EV bestaande uit de wettelijke kaders en een basis verantwoording groepsrisico;
5. het opstellen van basis voorschriften EV voor de verschillende risicobronnen aan de hand van diverse bestaande documenten die al in omloop zijn. We gebruiken alleen degene die wij in onze regio nodig hebben;
6. tussentijds communiceer je over de blauwdruk met een aantal van onze partners (veiligheidsregio, gemeenten en andere omgevingsdiensten).

Als de blauwdruk/standaard is afgerond, kan deze worden toegevoegd aan onze digitale systemen en als basis dienen voor onze adviezen. Zo zien we een koppeling in ons zaakstelsel (Open Wave) als mogelijkheid, maar ook in de nog te ontwikkelen 'adviesrobot'.

Overige werkzaamheden

Tijdens je stage zul je inzicht krijgen in ons dagelijks werk. We nemen je mee naar diverse overleggen en na enige tijd kun je zelfstandig adviezen afronden. Daarnaast ga je een keer mee met een controle vanuit toezicht bij een agrarisch of industrieel bedrijf.

Wat doet een adviseur externe veiligheid?

- Het adviseren van collega's (vergunningverleners, specialisten, toezichthouders en juristen) en gemeenten over externe veiligheid bij onder andere bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en meldingen.
- Het adviseren van gemeenten over externe veiligheidsbeleid (bijvoorbeeld meedenken bij de ontwikkeling van omgevingsvisies en omgevingsplannen).
- Het opnemen van risicovolle activiteiten in het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV). Deze activiteiten zijn vervolgens terug te vinden in de Signaleringskaart EV (straks Atlas Leefomgeving).
- Het deelnemen aan landelijke en regionale overleggen. Hierbij gaat het om het Landelijk Platform Veilige Leefomgeving (LPVL) en het Gelders Externe Veiligheid Overleg (GEVO). Tijdens deze overleggen worden actuele ontwikkelingen op het gebied van externe veiligheid besproken.
- Het deelnemen aan projecten. Binnen de ODA loopt momenteel het project Werken aan de toekomst waarbij we omgevingsdiensten en externe veiligheid zowel intern (collega's) als extern (gemeenten, werkzoekenden en studenten) onder de aandacht brengen. Een ander project is de hierboven genoemde Adviesrobot.

Maar hoe kom je aan stagiairs?

Het geven van gastlessen bij Hogeschool Saxion en Avans Hogeschool leverde ons verschillende brieven op van studenten die graag stage wilden lopen bij ODA. In hoofdstuk 6 vertellen we meer over de gastlessen die we bij verschillende scholen hebben gegeven. Andere uitgevoerde opties om bij scholieren onder de aandacht te komen:

1. Aanwezigheid op stagemarkten en banenbeurzen;
2. Op je eigen 'Werken bij'-pagina een open sollicitatie voor stagiairs.

Hoofdstuk 5 Opzetten van workshops

De kennis die wij hebben op het gebied van omgevingsveiligheid, de energietransitie en inpassing in de Omgevingswet, willen we zowel intern als extern delen met partijen zoals scholen, opleidingsinstituten, gemeenten en provincie. Dit met als doel om meer aandacht te geven en te vragen voor omgevingsveiligheid en de werkzaamheden binnen een omgevingsdienst. Hiervoor hebben we de samenwerking gezocht met GGD Noord- en Oost-Gelderland en Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland. De kennissessies zijn goed bezocht met ieder 35 deelnemers van onze aangesloten gemeenten.

Voor de gemeenten hebben we twee kennissessies gehouden:

1. **Omgevingsveiligheid**

Voor deze bijeenkomst hebben we medewerkers ruimtelijke ordening/milieu van alle Achterhoekse gemeenten uitgenodigd. We hebben hen bijgepraat over omgevingsveiligheid en meegegeven dat het hierbij niet alleen gaat over de productie, opslag en transport van gevaarlijke stoffen. Het gaat ook over andere risicovolle locaties en objecten. Denk hierbij aan de opslag van hout, pallets, plastics, een fietsenwinkel met een opslag van fietsaccu's of een windturbine. Tijdens deze ochtendsessie is met z'n allen van gedachten gewisseld over het thema omgevingsveiligheid en over hoe we kunnen bijdragen aan een veilige en duurzame leefomgeving.

2. **Gezonde en veilige leefomgeving**

Met de komst van de Omgevingswet krijgt het thema een gezonde en veilige leefomgeving een belangrijke plaats in ruimtelijke ontwikkelingen en het planvormingsproces. Tijdens de kennissessie werd stilgestaan bij wat een gezonde en veilige leefomgeving precies inhoudt, wat hierover is geregeld in de (toekomstige) wetgeving en hoe je als gemeente dit thema kunt meenemen in je planvorming. Deze bijeenkomst was wederom voor medewerkers ruimtelijke ordening/milieu van de Achterhoekse gemeenten.

In bijlage 1 hebben we ter inspiratie de documenten van deze kennissessies gevoegd. Het gaat dan om de uitnodigingen en de presentaties die we voor deze sessies hebben gebruikt.

Hoofdstuk 6 Colleges en workshops op scholen

Lesprogramma's op scholen worden vaak al een jaar van tevoren gemaakt en het kan best lastig zijn om tijdens een lopend schooljaar nog een gastles of workshop te volgen. Houd hier dus rekening mee.

Hoe wij het hebben aangepakt:

Voor het geven van gastcolleges hebben wij ons gericht op hogescholen die de studie Integrale Veiligheidskunde aanbieden. Dit is een brede studie die goed aansluit bij het vakgebied omgevingsveiligheid. In totaal zijn drie hogescholen benaderd, namelijk Hogeschool Utrecht, Hogeschool Saxion en Avans Hogeschool. Zowel telefonisch als via de mail is deze scholen een kosteloze gastles over omgevingsveiligheid aangeboden. Hogeschool Saxion en Avans Hogeschool waren zeer enthousiast en zijn op dit aanbod ingegaan. Met docenten en opleidingscoördinatoren van beide scholen zijn vervolgens digitale afspraken ingepland om de inhoud van de gastlessen te bespreken. Daarbij is gekeken hoe de gastlessen zo goed mogelijk konden aansluiten bij bestaande vakken.

- Bij Hogeschool Saxion hebben we in totaal zeven gastlessen verzorgd (vier lessen in 2023 en drie lessen in 2024). De gastles is ingepast in het vak 'veilig ontwerpen, inrichten en beheren'. Bij dit vak staat de Omgevingswet en de bijhorende kerninstrumenten centraal. In de gastles hebben we ons gericht op het kerninstrument omgevingsvergunning. Bij het bespreken van dit instrument hebben we de relatie gelegd met het vakgebied omgevingsveiligheid. De presentatie van de gastles bij Hogeschool Saxion is weergegeven in bijlage 2.
- Bij Avans Hogeschool hebben we in totaal twee gastlessen verzorgd (beide in 2023). De gastles is ingepast in het vak omgevingsveiligheid. Tijdens de gastles is aandacht besteed aan drie onderdelen, namelijk inleiding tot omgevingsveiligheid, ruimtelijke planvorming en vergunningverlening. De presentatie van de gastles bij Avans Hogeschool is weergegeven in bijlage 3.

Zoals hierboven te lezen is, hebben we afgelopen anderhalf jaar negen gastlessen gegeven. De scholen waren erg enthousiast en onze gastlessen staan voor het nieuwe schooljaar weer op de planning. Daarnaast lopen met Hogeschool Saxion, naar aanleiding van de gastlessen, gesprekken of wij als Omgevingsdienst Achterhoek structureel een aantal lessen willen verzorgen voor het vak 'Veilig ontwerpen, inrichten en beheren'.

Meewerken aan minor

In september 2023 zijn het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en Hogeschool Saxion gestart met de nieuwe minor Publieke Veiligheid: Brandweezorg en Crisisbeheersing. Een van de modules is Omgevingsveiligheid die ODA samen met het NIPV voor haar rekening neemt. Zie onderstaand screenshot van de module. Het hele programma van de minor vind je in bijlage 4.

- **Omgevingsveiligheid en veilige energietransitie**

Gedurende deze module ga je aan de slag met omgevingsveiligheid en de impact van de energietransitie op publieke veiligheid.

De modules van deze minor zijn in nauw contact met mensen uit de onderzoekswereld en uit het werkveld tot stand gekomen. Een groot deel van de colleges wordt dan ook verzorgd door mensen met onderzoeks- dan wel praktijkervaring. Tijdens deze minor bezoeken we ook enkele locaties binnen de wereld van brandweezorg en crisisbeheersing.

Hoe hebben wij het aangepakt?

Via Hogeschool Saxion zijn we in contact gekomen met het NIPV, die een minor op wilde zetten rondom het thema fysieke veiligheid. In het verleden was er bij Saxion al een minor over dit thema, echter is deze in de loop van de tijd verdwenen. Vanwege de toenemende vraag naar mensen met kennis over fysieke veiligheid heeft het NIPV de minor nieuw leven ingeblazen.

Na verkennende gesprekken is afgesproken dat ODA verschillende lessen van de module omgevingsveiligheid en veilige energietransitie op zich neemt. Hierbij gaat het specifiek om de volgende lessen:

- *Inleiding omgevingsveiligheid*
Deze les biedt een inleiding tot de module omgevingsveiligheid en veilige energietransitie. Allereerst wordt ingegaan op de opzet van de module. Daarnaast leren de deelnemers meer over de ontwikkeling van omgevingsveiligheidsbeleid en -wetgeving tot aan de komst van de Omgevingswet.
- *Inleiding Omgevingswet*
Deze les richt zich op de nieuwe Omgevingswet en op de gevolgen van deze wet voor omgevingsveiligheid. Allereerst leren de deelnemers meer over de opbouw, inhoud en kerninstrumenten van de Omgevingswet. Specifiek is daarbij aandacht voor het inzetten van de kerninstrumenten voor de energietransitie. Daarnaast wordt ingegaan op wat de komst van de Omgevingswet betekent voor het beleid omtrent omgevingsveiligheid.
- *Seveso en industriële energietransitie*
Deze les biedt de studenten kennis over Seveso en de industriële energietransitie.
- *Rollenspel*
Voor deze afrondende les hebben het NIPV en ODA samen verschillende casussen ontwikkeld over ruimtelijke initiatieven die betrekking hebben op energieopslag, -productie en -transport. De studenten worden verdeeld in groepen en krijgen een casus en een rol toegewezen. Vanuit hun rol (gemeente, burger, bedrijf, omgevingsdienst of veiligheidsregio) beargumenteren studenten of een initiatief vanuit het perspectief omgevingsveiligheid wenselijk is of niet. De argumenten die de studenten aandragen worden beoordeeld door het NIPV en ODA.

Voor de ontwikkeling van de module hebben we als ODA samen met het NIPV per les besproken welke kennis we de studenten willen meegeven over omgevingsveiligheid en de energietransitie. Op basis van deze gesprekken is per les een definitief lesplan geformuleerd.

Aan de hand van lesplannen zijn we verschillende keren bij elkaar gaan zitten om bovenstaande lessen vorm te geven. Voor de inhoud van deze lessen hebben we gebruikgemaakt van wetteksten, wetenschappelijke artikelen en verschillende overheidswebsites gericht op omgevingsveiligheid en de Omgevingswet. De presentatie van de les Inleiding omgevingsveiligheid is weergegeven in bijlage 4.

Ter voorbereiding op het lesgeven hebben we samen met onderzoekers/docenten van het NIPV een workshop van het Saxion gevolgd over activerende werkvormen. Deze werkvormen stellen docenten in staat om studenten actief aan het werk te zetten met de gegeven lesstof. De kennis die we tijdens de workshop van Saxion hebben opgedaan, hebben we meegenomen in de ontwikkeling en voorbereiding van de lessen.

Hoofdstuk 7 Bekendheid omgevingsdienst vergroten

Wat een omgevingsdienst doet en hoe jij daar als werknemer aan kunt bijdragen is voor veel studenten onbekend. Om de bekendheid van de organisatie 'omgevingsdienst' te vergroten zien we open dagen, banenmarkten en beurzen als een goede optie om onze naamsbekendheid te vergroten. Het afgelopen jaar zijn we aanwezig geweest bij de Talententuin Achterhoek, een evenement waar Achterhoekse werkgevers zich presenteren en studenten zich kunnen oriënteren op een stage, afstudeeropdracht of baan. De beste resultaten hebben we geboekt tijdens en door het geven van onze gastcolleges. Deze leiden direct tot oprechte interesse van studenten. Maar ook tot open sollicitaties om een stage opdracht te mogen doen.

Onze tip: maak een inventarisatie van alle open dagen, beurzen, banenmarkten etc. die er in de regio zijn. Benader scholen en organisatoren, zorg dat je op verzendlijsten komt en dat je hebt nagedacht over wat je wilt vertellen en/of laten zien. Verdiep je in de doelgroep. Hoe kun je je doelgroep het beste bereiken? Welke voorbeelden spreken aan?

Hoofdstuk 8 Inzetten van communicatie

Om de bekendheid van omgevingsdiensten en omgevingsveiligheid te vergroten hebben we onder meer regelmatig berichten op onze website en social media geplaatst. Naast updates over het traineeship en alle activiteiten, zoals de kennissessies en gastlessen, hebben we ook artikelen gepubliceerd op onze website die raakvlakken hebben met omgevingsveiligheid. In de bijlage 5 zijn deze publicaties toegevoegd. Daarnaast hebben we dit uitgewerkt in een communicatieplan deze is bijgevoegd als bijlage 6.

Onze tip: Om onze doelgroep te bereiken (vooral jongeren) is het inzetten van video films en social media zeer effectief gebleken. Het structureel blijven inzetten van deze middelen is naar ons idee een uitdaging, maar wel nodig om voldoende reacties op vacatures te krijgen en zo ook in te toekomst te houden. Het vraagt van de vakspecialisten wel andere competenties en vaardigheden, naast de inhoudelijke. Ze moeten communicatief voldoende vaardig zijn en bereid zijn hun netwerk digitaal en fysiek uit te breiden.

Hoofdstuk 9 Evaluatie

We hebben in het kader van Werken aan de toekomst veel initiatief genomen. Resultaten waar we trots op zijn:

- De trainee heeft zich ontwikkeld tot een adviseur en ambassadeur, onder meer door aanwezig te zijn bij en bij te dragen aan verschillende nieuwsberichten, de minor, gastcolleges, trainingen, landelijke bijeenkomsten bij te wonen ed. Daarnaast speelde hij een grote rol bij het begeleiden van de stagiair. Door de begeleiding te doen zijn een aantal belangrijke competenties en ontwikkel doelen behaald.
- In samenwerking met de VNG en Oostkracht10 hebben we een interne basistraining omgevingsveiligheid opgezet voor vergunningverleners en toezichthouders, met praktijkvoorbeelden uit onze eigen regio. Intern voldoen hierdoor alle VTH medewerkers aan de kwaliteitscriteria 'basistraining omgevingsveiligheid'. Aan deze pilot heeft de ODRA met medewerkers VTH meegedaan. Ook deze medewerkers hebben het certificaat behaald. Hierna is de training landelijk uitgerold en wordt nog aangeboden.
- In samenwerking met OD-nl hebben we bekeken welke trainingen we op basis van de kwaliteitscriteria nog missen. Er wordt nog steeds gewerkt om binnen het specialisme omgevingsveiligheid aan alle kwaliteitscriteria te kunnen voldoen.
- In samenwerking met Oostkracht10 hebben we meegedacht aan het verder vormgeven van interessante trainingen. Zo zal er binnenkort de training beoordelen QRA's worden gegeven. Dit is een onderdeel uit de kwaliteitscriteria waarvoor op dit moment nog geen trainingen beschikbaar zijn.
- Gastcollege bij Saxion HS Enschede en Deventer krijgen een vervolg. De gastcollega's worden als zeer waardevol gezien en worden in 2025 in de vorm van lessen verder gegeven.
- Gastworkshop bij HS Avans in 's-Hertogenbosch, waarbij ook de provincie Noord-Brabant en ODZOB, OMWB en ODBN zijn betrokken. Dit krijgt in 2024 een vervolg en ook is ons gevraagd om mee te denken over de praktijkinvulling van het semester. Daarbij denken we ook mee over de invulling van excursies/bedrijfsbezoeken en uitbreiding van de lesstof.
- Bijdragen aan minor fysieke veiligheid NIPV voor het vak omgevingsveiligheid en veilige energietransitie, waarbij we de lessen omgevingsveiligheid verzorgen.
- Er is contact geweest met meerdere omgevingsdiensten, NIPV, RWS, VNG die een traineeship al enige tijd hebben lopen.
- Samen met de Omgevingsdienst Regio Arnhem hebben we 'de adviesrobot' waarbij ook de trainees en stagiaire worden ingezet bij het uitzoeken van data.
- We hebben verschillende folders/flyers gemaakt over actuele onderwerpen op het gebied van omgevingsveiligheid om hieraan meer bekendheid te geven (propaan en li-ion). Bedoeld voor verschillende doelgroepen zowel intern als extern. Het actief uitbrengen van informatieve folders over onderwerpen zullen we blijven doen. Dit is vooral bij gemeenten en burgers heel goed ontvangen.
- Door het geven van gastlessen hebben we ons vakgebied, onze naamsbekendheid en de werkzaamheden van omgevingsdiensten onder de aandacht gebracht. Dat leverde gelijk een aantal aanmeldingen voor stagiairs op.

- Uit het enthousiasme van studenten is gebleken dat de omgevingsdienst wel aantrekkelijk wordt gevonden. De werkzaamheden waren bij veel studenten in eerste instantie niet bekend.
- Op onze gastcolleges en overige trainingen waar we (meer) bij betrokken zijn wordt door de aanwezigen enthousiast gereageerd.
- Naar aanleiding van het project 'werken aan de toekomst' is de verwachting dat andere OD's eerder een trainee/starter op de arbeidsmarkt zullen aannemen.
- De spin-off heeft wat ons betreft zeker gewerkt. Er is binnen het vakgebied omgevingsveiligheid een (landelijke) beweging ontstaan op het aanbod van traineeships programma's. Er wordt meer gekeken naar het toekomstbestendig maken van deze functie.
- We zullen als ODA verder gaan met het project. Aan promotie en andere informatie sessies blijven we doen. Studenten die willen stagelopen zijn van harte welkom.

Onze tip:

We hebben ons zelf het doel gesteld dat een trainee binnen 2 jaar aan de VTH kwaliteitscriteria zou voldoen. Het blijkt echter dat het volgen van trainingen en daarbij ook het behalen van een certificaat op onderdelen binnen het vakgebied omgevingsveiligheid moeilijk haalbaar is. We zien dit ook breder bij de andere vakspecialisten. Het vraagt aandacht om de kennis van zowel bestaande als nieuwe werknemers op het gebied van de kwaliteitscriteria op pijl te hebben en te houden. Het aanbod qua trainingen is zeer beperkt of wordt niet of nauwelijks aangeboden, zoals de kwaliteitseis QRA's opstellen/beoordelen. Het uitvoeren van een QRA is voor een regionale OD ook niet nodig maar de beoordeling van een QRA is wel nodig, essentiële basiskennis van een adviseur omgevingsveiligheid bij een OD.

We hebben ons ingezet om het niveau van de trainingen t.a.v. omgevingsveiligheid te verbeteren en vraag/aanbod landelijk aan te kaarten. De VNG heeft dit voortvarend opgepakt en heeft een aantal goede trainingen (basistraining omgevingsveiligheid o.a) aangeboden.

Tot slot

Het resultaat is op meerdere onderdelen positief gebleken. Het project heeft een positieve bijdrage geleverd binnen de eigen organisatie. Er is een ander beeld ontstaan over trainees/schoolverlaters. Bij een goed programma zullen ze binnen zeer korte tijd al in staat zijn effectief deel te nemen en kunnen al snel een inhoudelijke bijdrage leveren aan vraagstukken.. De bijdrage heeft ook geleid tot een sterk vliegwieleffect, de bereidheid om schoolverlaters een kans te bieden en te geven is vergroot. Bij het hebben van een goed inwerkplan met doelen, verwachtingen en kaders is een schoolverlater wat ons betreft meer dan welkom.

We willen veel collega's van binnen en buiten onze organisatie heel erg bedanken. Veel andere organisaties (o.a. OD's, VNOG, GGD, RWS, NIPV, Provincies, VNOG en onze partners) zijn daarnaast bereid geweest informatie, kennis en ervaring met ons te delen. Ook zijn ze allen bereid geweest met ons mee te denken. Ook het vertrouwen bij al onze partners en het management heeft zeker positief bijgedragen aan dit project. Hiervoor onze dank!